

Leren als je werkt

Praktische tips voor werknemers over scholing

“Hoe kan ik kans maken op promotie?”

“Ik wil werk dat ik echt leuk vind. Heb ik daar een opleiding voor nodig?”

“Mijn werk wordt steeds zwaarder. Misschien moet ik me laten omscholen.”

“Soms vind ik mijn werk moeilijk. Ik zou daar graag wat aan doen.”

“Mijn baan staat op de tocht. Moet ik nu gaan nadenken over ander werk?”

“Ik kan meer dan ik nu doe. Ik ben toe aan een nieuwe uitdaging.”

Stap 1 Gaat u weer leren?

U wilt een stap zetten in uw werk of uw loopbaan. Uw kennis en vaardigheden zijn daarbij belangrijk. Misschien is het nodig dat u weer gaat leren.

Mini checklist: zou het goed zijn als ik weer ga leren?

1

Zijn er dingen die ik moet verbeteren in mijn werk?

Denk bijvoorbeeld aan:

- vakkennis en werkinstructies
- ervaring en routine
- omgaan met klanten
- samenwerken met collega's
- op tijd het werk afkrijgen
- werken met computers of nieuwe technieken

2

Zou ik me verder willen ontwikkelen? Bijvoorbeeld:

- een andere baan
- een hogere functie in het bedrijf
- andere taken met meer uitdaging
- een heel ander soort werk
- een bepaalde opleiding volgen

3

Zou ik me verder moeten ontwikkelen?

Bijvoorbeeld omdat:

- de manier van werken snel verandert
- mijn diploma verouderd is
- het werk steeds moeilijker wordt
- de werkgever vraagt om een hoger diploma
- het bedrijf misschien wel moet reorganiseren of sluiten
- het werk lichamelijk te zwaar wordt

Is het antwoord op één van de drie vragen 'ja'? Dan is het waarschijnlijk verstandig dat u (weer) gaat leren.

Stap 2 Wat gaat u leren en hoe?

Er zijn verschillende manieren om te leren.
Er is altijd wel een manier die bij u past.

Leren op het werk

Veel mensen leren het best door te doen. Heeft u het gevoel dat u niks meer leert op het werk? Ook dan zijn er vaak nog wel mogelijkheden om nieuwe dingen te leren:

- misschien kunt u eens meelopen met een collega die ander werk doet
- of onder begeleiding van een ervaren collega opdrachten doen of stage lopen
- of u gaat (tijdelijk) op een andere afdeling werken
- of u krijgt nieuwe taken waar u van kunt leren

Is dit iets voor u? Overleg met uw baas wat de mogelijkheden zijn.

Interne cursussen

Veel bedrijven organiseren intern cursussen of trainingen.

We geven twee voorbeelden:

- bijeenkomsten waarin collega's met elkaar praten over hun werk of hun vak
- instructie of trainingen door ervaren medewerkers

Gebeurt dit ook op uw werk? Kijk of u kunt meedoen.

Korte externe trainingen en cursussen

Er bestaan allerlei soorten korte trainingen en cursussen: van een halve dag, een hele dag, een paar dagen of één dag per maand.

Het gaat vaak om:

- korte vakgerichte trainingen (om nieuwe dingen te leren of uw werk beter te doen)
- trainingen algemene vaardigheden (bijvoorbeeld klantvriendelijkheid, omgaan met agressieve klanten, samenwerken met collega's, efficiënt werken, etc.)
- algemene cursussen, bijvoorbeeld veiligheidstrainingen of computercursussen (Word, Excel, etc.)

Ook de manier waarop deze cursussen worden gegeven verschilt enorm.

Bijvoorbeeld:

- de trainer komt naar het bedrijf om de cursus te geven aan een groep collega's
- u kunt zich als deelnemer inschrijven op een bestaand cursusaanbod van een opleidingsinstituut
- er zijn ook schriftelijke cursussen, online cursussen of cursussen op CD-rom of DVD. U kunt dan de cursus in uw eigen tempo volgen, thuis of op het werk.

Arie / 53 jaar / productiemedewerker :

“Ik werk al bijna 25 jaar in de fabriek. In die tijd zijn de machines behoorlijk veranderd. Tegenwoordig gaat er veel meer met de computer. Om mijn werk goed te kunnen blijven doen, ga ik regelmatig naar cursus (bijvoorbeeld over veiligheid of nieuwe technieken). Je steekt er veel van op en het is vaak ook heel gezellig. Anders kan ik straks echt niet meer meekomen.”

Brancheopleidingen

Veel branches kennen een eigen opleidingsaanbod. Sommige brancheopleidingen leiden op tot een beroep. Vaak leidt dit tot een branchecertificaat. Er zijn ook opleidingen voor bepaalde onderdelen van het werk. Brancheopleidingen kunt u vaak goed naast het werk volgen. De brancheorganisatie weet hier vaak meer over (zie 'Nuttige adressen').

Bart / 30 jaar / loodgieter:

“Op mijn zestiende ben ik, na de lts, meteen aan het werk gegaan. Op een gegeven moment wilde ik toch graag hogerop. Ik ben nu bijna klaar met de opleiding assistent-verwarmingsmonteur. Door de EVC-procedure hoefde ik gelukkig niet alle vakken te doen. Ik ga na de zomer meteen verder met de opleiding verwarmingsmonteur. Daarmee krijg ik straks ook meer verantwoordelijkheden.”

Het Ervaringscertificaat: een bewijs van uw ervaring

Heeft u geen diploma, maar wel veel ervaring in uw werk? Of werkt u op een hoger niveau dan uw diploma? Van die ervaring kunt u een bewijs halen: het **Ervaringscertificaat**, ook wel EVC genoemd. In een EVC-procedure wordt uw ervaring vergeleken met de eisen in een bepaald beroep. U ontvangt een certificaat. Daarmee staat u sterker in uw werk. En u vindt makkelijker ander werk. Het kan ook leiden tot vrijstellingen als u een mbo- of hbo-opleiding gaat volgen. In sommige cao's is het recht op EVC en de financiering van EVC geregeld.

Er is ook een lichtere vorm: het **Ervaringsprofiel**. Uw ervaring wordt dan wel in kaart gebracht, maar er is geen formele beoordeling.

Meer informatie is te vinden op www.ervaringscertificaat.nl en www.ervaringsprofiel.nl. U vindt er ook een test waarmee u kunt nagaan of een EVC iets voor u is. Voor een aantal beroepen zijn er korte vragenlijsten. Hiermee ziet u snel hoeveel u al weet en of een Ervaringscertificaat voor u de moeite waard kan zijn.

Een mbo-opleiding

Soms kan het verstandig zijn om een beroepsopleiding in het mbo te volgen. Bijvoorbeeld als uw diploma's verouderd zijn. Of als u ander werk zou willen waarvoor bepaalde diploma's nodig zijn. Ook als u al een mbo-diploma heeft, kan het verstandig zijn om verder te leren. U kunt dan een diploma op een hoger niveau behalen of voor een ander beroep. Er zijn mbo-opleidingen in een groot aantal beroepen. De opleidingen worden aangeboden op vier niveaus. Hoe hoger het niveau, hoe beter de kans op werk.

Vaak zijn er wel mogelijkheden om de opleiding naast het werk te doen. Sommige opleidingen zijn bijvoorbeeld in **deeltijd** te volgen. Vraag dit na bij de opleiding van uw keuze. En kijk bij verschillende opleidingsinstituten wat de mogelijkheden zijn. Ook kan de **BBL-route** aantrekkelijk zijn. BBL staat voor Beroepsbegeleidende Leerweg. U bent dan in dienst bij uw werkgever, maar gaat bijvoorbeeld 1 of 2 dagen per week naar school. Uw werkgever moet dan wel een erkend leerbedrijf zijn en er gelden voorwaarden aan de inhoud van het werk en de begeleiding. Overleg dus met uw werkgever wat de mogelijkheden zijn. Of ga op zoek naar een werkgever waar u een BBL-opleiding kunt volgen. Zie www.colo.nl (onder 'thema's', 'praktijkleren').

Wesley / 25 jaar / operator in een fabriek:

“Ik merk dat je met een diploma operator A hier eigenlijk het minst leuke werk doet. Bovendien weet ik niet of er over een paar jaar nog werk voor me is. Daarom volg ik nu de opleiding mechanisch operator B. Daarmee maak ik een goede kans op een leukere functie. Ik doe de BBL, dus ik werk gewoon 4 dagen en ga 1 dag in de week naar school. Prima geregeld!”

Een hbo-opleiding of universiteit

Ook op hbo en universiteit zijn er soms mogelijkheden om in **deeltijd** te studeren, of om alleen bepaalde modules of vakken te volgen. Op de **Open Universiteit** kunt u in uw eigen tempo een academische opleiding volgen.

Op het hbo zijn er **duale opleidingen** die werken en leren combineren: de werkgever moet dan wel passend werk, begeleiding en faciliteiten bieden. Voor bepaalde richtingen bestaat sinds een aantal jaar ook een tweejarige hbo-studie met een aparte graad: de **Associate Degree**. Dit kan een aantrekkelijke optie zijn als u niet meer vier jaar wil studeren.

Volwassenenonderwijs

Heeft u geen middelbare school gehad? Of heeft u nooit een diploma van uw middelbare school gehaald? Of heeft u wel een diploma, maar wilt u een diploma op een hoger niveau? Ook als volwassene kunt u nog een **diploma vmbo, havo of vwo** halen. Het is ook mogelijk om deelcertificaten te halen in bepaalde vakken.

Nederlandse taal

Er zijn verschillende manieren voor mensen met een **buitenlandse afkomst** om de Nederlandse taal te leren:

- er zijn cursussen Nederlands als tweede taal (NT2)
- ook inburgeringscursussen besteden aandacht aan de Nederlandse taal
- er zijn taalvoorzieningen aan mbo-opleidingen: voor het Nederlands 'op de werkvloer'

Ook als u **in Nederland bent geboren** kunt u moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen. Dat kan problemen geven in het werk en dagelijks leven. Er zijn speciale cursussen waar u beter leert lezen, schrijven en rekenen. Zoekt u een cursus in de buurt? Bel dan 0800 023 44 44.

Tip

Gaat u een opleiding volgen omdat u ander werk wil? Kijk dan eerst goed of dat beroep bij u past. En wat de kans op werk is in dat beroep. U vindt informatie over de inhoud van beroepen en de kans op werk op www.opleidingenberoep.nl, www.roc.nl en www.beroepeninbeeld.nl. Misschien kunt u ook eens praten met mensen in dat beroep, of vragen of u ergens een paar uur mag meelopen.

Stap 3 Ga in gesprek met uw werkgever

Uw werkgever kan en wil u misschien helpen. Zeker als u dingen gaat leren waar u in uw werk wat aan heeft. Overleg dus op uw werk over de mogelijkheden. Of een werkgever u wil helpen hangt natuurlijk af van de situatie in het bedrijf en de opleiding of cursus die u wilt volgen.

Vaak is er ook al wat geregeld in een bedrijf of organisatie. Kijk bijvoorbeeld of er een **scholingsplan** of **opleidingsplan** is. Misschien staat daar wel de opleiding in die u graag zou volgen. Soms zijn er **afspraken** over studieverlof, vergoeding van scholingskosten of andere regelingen. Ook in cao's staan afspraken over scholing en ontwikkeling. Als u bij een groot bedrijf werkt, zijn er vaak wel mensen die hierover informatie kunnen geven. Bijvoorbeeld de afdeling Personeelszaken, P&O of HRM. Vaak staat dit soort informatie ook op het intranet van een bedrijf. U kunt misschien ook eens informeren bij uw collega's in de ondernemingsraad. In een kleiner bedrijf kunt u het met uw baas bespreken. Misschien kan die eens voor u informeren.

Fatima / 43 jaar / werkt in een wasserij:

“Onze werkgever vindt het belangrijk dat we goed Nederlands leren spreken. Daarom krijg ik iedere week twee uur Nederlandse les. Hiervoor komt een leraar naar ons werk. We krijgen dan met zijn zessen les. Ik ben hier heel blij mee. Ik kan nu beter praten met mijn collega’s. Maar ook met de juffen en meesters van mijn kinderen.”

Heeft u binnenkort een gesprek met uw baas over uw werk of uw mogelijkheden in het bedrijf? Bijvoorbeeld een **functioneringsgesprek**, **ontwikkelgesprek** of **POP-gesprek**? Dan is dat een goed moment om te laten weten dat u zich verder wil ontwikkelen. Een goede voorbereiding van dit gesprek is wel belangrijk. Bedenk goed wat u wilt gaan leren en waarom. En wat u uw werkgever wil vragen. Sommige vakbonden bieden trainingen en ondersteuning bij de voorbereiding van een functioneringsgesprek. Informeer hierover bij uw vakbond (zie ‘Nuttige adressen’).

Heeft u binnenkort niet zo’n gesprek? Kijk dan met wie u uw plannen het best kunt bespreken. Dat kan uw baas zijn, maar bijvoorbeeld ook iemand van de afdeling Personeelszaken.

Tip

Soms stellen werkgevers bepaalde voorwaarden als ze u helpen of uw studiekosten betalen. Bijvoorbeeld dat u nog een aantal jaar in dienst blijft of de opleiding ook echt afmaakt. Maak hierover vooraf goede afspraken met uw werkgever.

Stap 4 Vind de juiste cursus of opleiding

Het vinden van de juiste cursus of opleiding is niet altijd makkelijk. Kijk of er mensen zijn op uw werk die u verder kunnen helpen: bij Personeelszaken, de afdeling HRM, de ondernemingsraad of uw baas. Misschien worden er vanuit de branche opleidingen aangeboden waar u wat aan kan hebben. Uw werkgever wil dit misschien wel voor u navragen bij de brancheorganisatie. Ook uw vakbond kan u misschien meer informatie geven.

U kunt ook zelf een cursus of opleiding zoeken. Dit zijn nuttige sites:

www.eduhub.nl

Hier vindt u meer dan 16.000 trainingen, cursussen en opleidingen:

- van korte cursussen tot volledige opleidingen
- van vmbo/havo/vwo tot beroepsopleidingen mbo/hbo
- van cursussen Nederlands tot vreemde talen

www.mбораad.nl

Voor mbo-opleidingen, volwassenenonderwijs, inburgeringscursussen en Nederlands. Sommige roc's geven ook korte cursussen. Onder 'het mbo' vindt u de instelling bij u in de buurt.

www.studiekeuze123.nl

Voor hbo-opleidingen en universiteiten. U kunt opleidingen met elkaar vergelijken op o.a. deeltijd-mogelijkheden, toelatingseisen, kosten, kans op werk.

www.kenniscentrumevc.nl

Voor een lijst met erkende EVC-aanbieders.

www.opleidingenberoep.nl

Om te zoeken naar opleidingen en cursussen, beroepen of EVC-procedures. Met een zoekmachine voor mensen die al precies weten wat ze zoeken. Voor mensen die eerst eens willen rondkijken zijn er testen, films en korte verhalen.

Is een **leerwerktraject** misschien iets voor u? Dat betekent dat u werkt en tegelijkertijd gaat leren voor een branche-certificaat of mbo-diploma. Dan kunt u het beste contact opnemen met het Leerwerkloket in uw regio (ofwel Servicepunten Leren en Werken). Die verstrekken informatie en advies over leren en werken. Zij kunnen u ook helpen bij het krijgen van een ervaringscertificaat (EVC). Een lijst met Leerwerkloketten is te vinden op www.lerenenwerken.nl (onder Leerwerkloketten).

Tip

Op tijd aanmelden is belangrijk. Vaak starten beroepsopleidingen na de zomer. Als u weet welke opleiding u wilt doen, schrijf u dan zo snel mogelijk in. Voorkom dat de opleiding van uw keuze vol zit!

Stap 5 Regel de betaling

Check of er mogelijkheden zijn via uw werkgever

In veel bedrijven is een **opleidingsbudget** beschikbaar. Daar kunt u als werknemer misschien gebruik van maken. Uw werkgever kan vaak ook gebruik maken van subsidies of tegemoetkomingen voor de kosten van scholing. Die zijn niet altijd goed bekend bij werkgevers.

We noemen een aantal belangrijke:

- De meeste branches hebben een **opleidings- en ontwikkelingsfonds**, ofwel **O&O-fonds** (zie 'Nuttige adressen'). Uw werkgever kan daar misschien een vergoeding krijgen voor uw scholingskosten of EVC-procedure. Sommige O&O-fondsen bieden zelf cursussen aan. De branche-organisatie of het O&O-fonds kan hier meer informatie over geven.
- Het UWV vergoedt in 2010 een deel van de scholingskosten als u in uw baan met ontslag wordt bedreigd of korte tijd werkloos bent. Een nieuwe werkgever kan subsidie krijgen voor de kosten van uw omscholing: de **omscholingsbonus**. Ook vergoedt het UWV in bepaalde gevallen de kosten van een EVC- of EVP-procedure. Zie www.uwv.nl (onder 'werkgevers', 'ontslag en werkloosheid').
- De werkgever kan de scholingskosten soms **afrekken van de loonheffing**. Dit staat in de Wet Vermindering Afdracht Onderwijs. Niet alle vormen van scholing zijn aftrekbaar. Wel aftrekbaar zijn BBL-trajecten, sommige leerwerktrajecten in het hbo en EVC-procedures. In 2010 zijn ook de kosten van opleidingen die leiden tot een hoger opleidingsniveau aftrekbaar. Zie: www.belastingdienst.nl (onder 'zakelijk', 'personeel en loon', 'afdrachtverminderingen').

Als u zelf (een deel van) de cursus moet betalen

Het kan zijn dat u de cursus of opleiding zelf moet betalen. Ook dan zijn er soms nog wel regelingen:

- Als u meer dan € 500 per jaar uitgeeft aan scholing kunt u de kosten misschien **afrekken van de inkomstenbelasting**. Kijk voor de voorwaarden op www.belastingdienst.nl (onder 'particulier', 'aftrekposten', 'studiekosten').
- Als u jonger bent dan 30 jaar kunt u misschien nog **studiefinanciering** aanvragen. U moet dan wel een voltijd opleiding gaan volgen aan mbo, hbo of universiteit of een duale opleiding aan hbo of universiteit. Zie www.ibgroep.nl.
- Volwassenen die een vmbo- (theoretische leerweg), havo- of vwo- opleiding in deeltijd volgen kunnen een **tegemoetkoming deeltijders** aanvragen. Zie www.ibgroep.nl (onder 'particulier', 'studiefinanciering', 'tegemoetkoming deeltijders').
- Sommige **provincies** geven subsidie aan inwoners die willen gaan leren of verstrekken leerbonnen. **Gemeenten** betalen vaak voorzieningen zoals inburgeringscursussen of volwassenenonderwijs.
- Inburgeraars die geen aanbod van de gemeente hebben gekregen kunnen bij de IB-groep een lening aanvragen. Zie www.inburgeren.nl (onder 'lening en vergoeding').

Hoe weet u of er een regeling voor u is?

Vraag het mensen die er meer over kunnen weten: de afdeling Personeelszaken, uw baas, de brancheorganisatie of uw vakbond.

Tip

De prijzen van opleidingen kunnen behoorlijk verschillen. Het is verstandig om dit bij meer dan één aanbieder te bekijken.

Meer informatie of hulp nodig?

Scans en vragenlijsten op internet

Op internet staan vragenlijsten die u helpen met nadenken over uw werk. Het invullen kost vaak niet meer dan 10 minuten. Vaak krijgt u een globaal advies.

Om een beeld te krijgen van uw huidige werk:

FNV Loopbaanspiegel	www.fnv.nl	onder 'thema's' 'arbeid' 'loopbaanspiegel'
CNV Plezier in werk test	www.cnv.nl	onder 'test jezelf'
Quickscan	www.goc.nl	onder 'werknemers'

Als u ander werk zou willen, of verder wilt leren:

Test uzelf voor het juiste werk	www.werk.nl	onder 'werkzoekende' 'scholing' 'beroep'
---------------------------------	--	--

Maria / 38 jaar / Secretaresse bij een bouwbedrijf:
“Door de crisis ging het niet zo goed met ons bedrijf. Omdat het zo rustig was heb ik van mijn collega van de financiële administratie een beetje leren boekhouden. Nu kan ik kleine dingen van hem overnemen als hij ziek is of op vakantie gaat. Om mijn arbeidsmogelijkheden in te schatten heb ik op internet een scan gedaan. Ik denk er nu over om de opleiding Boekhoudkundig medewerker te volgen. Als ik ooit nog eens een andere baan zoek, kan dat altijd van pas komen!”

Loopbaanadvies

Voor een uitgebreider loopbaanadvies kunt u terecht bij een loopbaanadviseur. Soms kan dat via het bedrijf geregeld worden. Soms is er in de cao geregeld dat u recht heeft op een onafhankelijk loopbaanadvies. Vraag eens na wat de mogelijkheden zijn bij het O&O-fonds (zie ‘Nuttige adressen’). Een aantal vakbonden bieden ook zelf loopbaanadvies aan.

Gaat u zelf een loopbaanadviseur zoeken? Dan kunt u terecht bij commerciële bureaus of bij zelfstandig werkende loopbaanadviseurs. Op www.nobol.nl vindt u een lijst met bureaus die loopbaanadviseurs in dienst hebben, op www.noloc.nl vindt u zelfstandig werkende loopbaanadviseurs.

Colofon

Een uitgave van de Raad voor Werk en Inkomen. De brochure is te downloaden op www.rwi.nl/tijdvoorscholing. Deze site bevat ook praktische tips voor bedrijven en werkgevers over scholing van werknemers.

De tekst van deze brochure wordt actueel gehouden. Het voorblad geeft aan in welke maand de tekst voor het laatst is veranderd.

Nuttige adressen

Bonden

Bonden kunnen hun leden vaak ook adviseren op het gebied van scholing en loopbaan. Het aanbod verschilt per bond. U vindt (verwijzingen naar) de sites van vakbonden op:

www.fnv.nl	Zie 'Lidmaatschap De Bonden'
www.cnv.nl	Zie 'Bonden'
www.vakcentralemhp.nl	Voor middengroepen en hoger personeel

Brancheorganisaties

Veel werkgevers zijn aangesloten bij een brancheorganisatie. Die geven hun leden vaak voorlichting en advies over scholing en ontwikkeling van werknemers. Uw werkgever kan dus misschien bepaalde dingen navragen bij de brancheorganisatie. Soms zetten brancheorganisaties ook nuttige informatie op hun site. Ze zijn te vinden op:

www.vno-ncw.nl	Zie 'Over VNO-NCW',	'Leden en regio's'	'Aan- gesloten branches'
www.mkb.nl	Zie 'Onze leden'		
www.lto.nl	Voor ondernemers en werkgevers in de land- en tuinbouw		

O&O-fondsen

Er zijn vele Opleidings- en Ontwikkelingsfondsen. Soms heten ze Scholingsfonds of Sectorfonds. Uw werkgever kan bij het O&O-fonds misschien een vergoeding krijgen van uw scholingskosten. Sommige O&O-fondsen bieden zelf cursussen aan of ontwikkelen scholingsprojecten voor de branche. Alle O&O-fondsen hebben loopbaanadviseurs in dienst, die kunnen helpen bij scholings- en opleidingstrajecten voor werknemers.

Een lijst met adressen van O&O-fondsen is te vinden op:

www.opleidingenberoep.nl	Zie 'Speciaal voor werkgevers'	Financiële voordelen van scholing'
--	--------------------------------	------------------------------------